

23.6.2011

Rahoitusmarkkinaosastolle

Viite: Lausuntopyyntö ehdotuksesta sijoitusrahastodirektiivin 2009/65/EY täytäntöön panemiseksi ja siihen liittyvästä ehdotuksesta sijoitusrahastolakiin tehtävistä kansallisista tarpeista johtuvista muutoksista

Pyydettyinä lausuntonaan valtiovarainministeriön vero-osasto ilmoittaa seuraavaa.

Asiaa tarkastellaan jäljempänä verolainsäädännön ja verovalvonnan näkökulmasta. Tuloverotuksessa sijoitusrahastot ovat rahasto-osuuden omistajista erillisiä verosubjekteja. Niitä pidetään yhteisinä, jotka on kuitenkin vapautettu tuloverosta. Sijoitusrahaston sijasta verotus kohdistuu rahaston osuudenomistajiin, joita verotetaan sijoitusrahaston maksamasta voitto-osuudesta. Kasvurahastojen tuottaman voiton verotus toteutuu rahasto-osuuden lunastuksen tai luovutuksen yhteydessä rahasto-osuuden omistajaan kohdistuvan luovutusvoittoverotuksen muodossa.

Verotuksen näkökulmasta lakiehdotuksen keskeiset muutokset liittyvät rahastoyhtiön oikeuteen perustaa sijoitusrahasto muuhun ETA-valtioon kuin Suomeen ja ulkomaisen ETA-rahastoyhtiön oikeuteen perustaa sijoitusrahasto Suomeen sekä sijoitusrahaston ja ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen sulautumiseen. Alla käsitellään ensiksi lakiehdotukseen liittyvää terminologista tarkistamistarvetta.

1. Sijoitusrahaston määritelmä ja oikeudellinen luonne sijoitusrahastolaissa

Sijoitusrahastolain muutoksella on tarkoitus panna täytäntöön sijoitusrahastodirektiivin 2009/65/EY määräykset sekä tehdä eräitä kansallisista tarpeista johtuvia muutoksia. Sijoitusrahastodirektiivin mukaan yhteistä sijoitustoimintaa harjoittava yritys voidaan perustaa joko sopimusoikeudellisten säännösten (rahastoyhtiöiden hallinnoimat sijoitusrahastot), trusteja koskevien säännösten (unit trust) tai yhtiöjärjestyksen (sijoitusyhtiöt) nojalla.

Hallituksen esitysluonnoksessa sijoitusrahastolain muuttamiseksi *sijoitusrahasto* määritetään seuraavasti: sijoitusrahastolla tarkoitetaan ”sijoitusrahastotoiminnassa hankittuja ja 11 luvun mukaan sijoitettuja varoja sekä niistä johtuvia velvoitteita” (2 § 2 kohta). Olemme ymmärtäneet rahoitusmarkkinaosaston kanssa käytyjen keskusteluiden perus-

teella, että tämä sijoitusrahaston määritelmä tarkoittaisi pelkästään Suomessa perustettuja sijoitusrahastodirektiivin mukaisia sopimusperusteisia sijoitusrahastoja ja että Suomessa perustetut sijoitusrahastot olisivat edelleen pelkästään sopimusperusteisia sijoitusrahastoja.

Hallituksen esitysluonnoksessa *yhteissijoitusyrityksellä* tarkoitettaisiin muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa toimiluvan saanutta sijoitusrahastodirektiivissä tarkoitettua yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa yritystä. Tällainen muussa ETA-valtiossa sijaitseva yhteissijoitusyritys voisi siten olla sijoitusrahastodirektiivin tarkoittama sopimusperusteinen sijoitusrahasto taikka trusteja koskevien säännösten mukaan perustettu tai yhtiömuotoinen yhteissijoitusyritys (2 § 10 kohta).

Näiden lisäksi sijoitusrahastolaissa olisi *erikoissijoitusrahaston* määritelmä. Rahoitusmarkkinaosaston kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta olemme ymmärtäneet, että erikoissijoitusrahastolla tarkoitettaisiin Suomessa perustettua sijoitusrahastoa, joka ei kuitenkaan täytä sijoitusrahastodirektiivin vaatimuksia. Erikoissijoitusrahastoa koskeviin voimassa olevan sijoitusrahastolain 12 luvun säännöksiin ei ehdoteta muutoksia. *Muulla kuin sijoitusrahastodirektiivin mukaisella yhteissijoitusyrityksellä* tarkoitettaisiin puolestaan ulkomaista yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavaa yritystä, joka kotivaltionsa lainsäädännön perusteella ei täytä sijoitusrahastodirektiivin edellytyksiä.

Vero-osasto pitää tärkeänä, että lakiehdotusta ja sen perusteluja tarkennettaisiin siten, että termiä sijoitusrahasto käytettäisiin vain Suomeen perustetusta sijoitusrahastoista terminologiasta muutoin aiheutuvan epätietoisuuden ja tulkintaongelmien välttämiseksi.

2. Suomalaista sijoitusrahastoa hallinnoivan ulkomaisen sijoitusrahaston tiedonantovelvollisuus

Verotukseen liittyvät velvoitteet – verotusmenettelystä annetussa laissa säädetyt tiedonantovelvoitteet sekä velvollisuus toimittaa rahaston voitto-osuudesta lähdeverot ja ennakonpidätykset - kohdistuvat sijoitusrahastoa hallinnoivaan rahastoyhtiöön. Nykyisin suomalaisia sijoitusrahastoja hallinnoivat kotimaiset rahastoyhtiöt täyttävät nämä verotukseen liittyvät velvoitteensa verrattain tunnollisesti. Niin Verohallinnon kuin kotimaisten sijoittajienkin kannalta menettely on toimiva, kun voitto-osuuksia ja rahasto-osuuksien luovutuksia koskevat tiedot saadaan kattavasti ja luotettavasti siirrettyä yksityishenkilöiden esitäytetyille veroilmoituksille.

Keskeinen ongelma verotuksen näkökulmasta on, miten kotimaisten sijoitusrahastojen osalta tiedonsaanti saadaan turvattua tilanteessa, jossa sitä hallinnoi ulkomainen rahastoyhtiö siten, että sille ei muodostu Suomessa sijoitusrahastolain tarkoittamaa sivuliikettä.

Kansallisessa verolainsäädännössä voidaan sinänsä säätää velvoitteita ulkomaiselle rahastoyhtiölle. Kaavailujen mukaan verotusmenettelystä annetun lain 17 §:ää, jossa säädetään rahastoyhtiön ja ulkomaisen rahastoyhtiön sivuliikkeen ilmoittamisvelvollisuudesta onkin tarkoitus muuttaa siten, että sama tiedonantovelvollisuus koskee ulkomaista rahastoyhtiötä, joka sivuliikettä perustamatta hallinnoi suomalaista sijoitusrahastoa. Ulkomainen rahastoyhtiö olisi velvollinen ilmoittamaan säännöksessä tarkoitetut tiedot (verotusta varten tarpeelliset tiedot verovelvollisen omistamista ja näiltä lunastetuista rahasto-osuuksista ja lunastettujen rahasto-osuuksien hankintahinnasta ja –ajankohdasta) suomalaisen sijoitusrahaston osalta.

Kokonaan toinen asia on, miten ulkomaiset rahastoyhtiöt tosiasiaassa täyttävät kansallisessa laissa säädetyn velvoitteensa. Sijoitusrahastolain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen sisältyy direktiiviä vastaavasti säännöksiä siitä, kumman valtion säännöksiä sovelletaan, kun jäsenvaltiossa toimiva rahastoyhtiö hallinnoi toisessa jäsenvaltiossa olevaa yhteissijoitusyrittystä. Lakiehdotuksen 18 i §:n mukaan ulkomaisen ETA-rahastoyhtiön on noudatettava sijoitusrahastolakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä mm. tietojen ilmoittamista ja raportointia koskeviin vaatimuksiin, mukaan lukien rahasto-esitys, avaintieto-esitys ja määräaikaikatsaukset (8 kohta)

Vero-osaston mielestä on epäselvää, miten kaavailtu ulkomaiselle rahastoyhtiölle asetettava tiedonantovelvollisuus suhtautuu sijoitusrahastolain säännöksiin. Mainittu lakiehdotuksen 18 i §:n 8 kohta näyttäisi pykälän johtolauseen perusteella rajoittuvan *sijoitusrahastolaissa säädettyjen tai sen nojalla annettujen tietojen ilmoittamiseen*, joten verolainsäädännössä säädettyjen verotustietojen antamista ei ainakaan tämän lainkohdan nojalla voitaisi edellyttää ulkomaiselta rahastoyhtiöltä.

Direktiivin 83. johdantokappaleessa kuitenkin todetaan, että ”direktiivi ei saisi vaikuttaa kansallisiin verotusta koskeviin sääntöihin, mukaan luettuina järjestelyt, joita jäsenvaltiot voivat edellyttää varmistaakseen näiden sääntöjen noudattamisen alueellaan.” Tämä puoltaa sitä tulkintaa, että direktiivi ei rajoita verotukseen liittyvien tiedonantovelvollisuuden asettamista kansallisella lailla Suomessa olevaa sijoitusrahastoa hallinnoivalle ulkomaiselle rahastoyhtiölle.

Lainsäädännöllisten edellytysten turvaamiseksi verotuksen edellyttämien tietojen saannille sijoitusrahastolakiin olisi syytä ottaa säännös, joka velvoittaa ulkomaisen rahastoyhtiön antamaan verolainsäädännön edellyttämät tiedot Verohallinnolle. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi lisäämällä edellä mainittuun 18 i §:ään uusi 2 momentti, jonka mukaan ulkomaisen ETA-rahastoyhtiön on toimitettava verohallinnolle sen tehtävien hoitamiseksi tarvittavat tiedot siten kuin verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään.

Sijoitusrahastolakiin otettava säännös verotukseen liittyvän tiedonantovelvollisuuden täyttämisestä tehostaisi velvoitteen toteuttamista ja mahdollistaisi jäljempänä Finanssi-valvonnasta annettuun lakiin ehdotettavan säännöksen.

3. Tiedonsaannin turvaaminen hallintarekisteröityjen rahasto-osuuksien lopullisista omistajista

Erikseen on arvioitava verotusta varten tarpeellisten tietojen saantia silloin, kun rahasto-osuudet on merkitty hallintarekisteriin. Aihepiiriä ei ole käsitelty lakiluonnoksessa tai sen perusteluissa.

Edellä todettu verotusmenettelystä annetun lain mukaisen tiedonantovelvollisuuden täyttäminen voi muodostua vaikeaksi tai mahdottomaksi, jos kyse on hallintarekisteröidyistä rahasto-osuuksista, eikä ulkomainen rahastoyhtiö ole varmistanut tiedonantovelvollisuutensa täyttämisen edellyttämää tiedonsaantia lopullisista rahasto-osuuden omistajista.

Vero-osasto pitää niin verotuksen toteutumisen kuin koti- ja ulkomaisten rahastoyhtiöiden tasavertaisen kohtelunkin turvaamiseksi välttämättömänä sitä, että rahastoyhtiöt ovat velvoitteidensa suhteen samassa asemassa. Direktiivi samoin kuin sijoitusrahastolaki jättävät epäselväksi sen, missä määrin sijoitusrahastolain 9 a luvun hallintarekisteröityjä rahasto-osuuksia koskeva sääntely tulisi sovellettavaksi suomalaista sijoitusrahastoa hallinnoivaan rahastoyhtiöön.

Vero-osasto pitää tärkeänä varmistaa sijoitusrahastolaissa, että edellytyksenä sille, että rahasto-osuusrekisteriin voidaan rahasto-osuuden omistajan sijasta merkitä muu taho, on, että *rahastoyhtiön oikeus saada tieto rahasto-osuuksien lopullisesta omistajasta on turvattu siten kuin sijoitusrahastolain 9 a luvussa säädetään*. Vaatimuksen tulisi koskea yhtäläisesti sekä kotimaisia että ulkomaisia rahastoyhtiöitä. Lain 9 a luku soveltuukin jo sellaisenaan kotimaisiin rahastoyhtiöihin, joten vaatimuksella olisi asiallista merkitystä vain ulkomaisille rahastoyhtiöille. Edellä tarkoitettulla vaatimuksella varmistettaisiin myös ulkomaisten rahastoyhtiöiden osalta se, että näidenkin on järjestettävä tiedonsaanti lopullisesta omistajasta 9 a luvun mukaisesti, jotta rahaston rahasto-osuudet voitaisiin hallintarekisteröidä. Esitetty säännös on vero-osaston mielestä tarpeen, koska on esitetty tulkinta, jonka mukaan vain osa 9 a luvun säännöksistä tulisi sovellettavaksi suomalaista sijoitusrahastoa hallinnoivaan ulkomaiseen rahastoyhtiöön. Niistä *ehdoista, joita rahasto-osuuksien hallintarekisteröinnille asetetaan*, on vero-osaston käsityksen mukaan joka tapauksessa voitava säätää kansallisessa lainsäädännössä.

Jos suomalaista sijoitusrahastoa hallinnoiva ulkomainen rahastoyhtiö olisi hallintarekisteriin liittyvien velvoitteidensa osalta kotimaisia rahastoyhtiöitä paremmassa asemassa, kotimaiset rahastoyhtiöt jäisivät ulkomaisia kilpailijoita huonompaan kilpailuasemaan. Tilanne voisi käytännössä johtaa rahastoyhtiötoiminnan siirtymiseen olennaiselta osin maan rajojen ulkopuolelle.

4. Ulkomaisen rahastoyhtiön velvollisuus periä vero Suomeen perustetun sijoitusrahaston voitto-osuudesta

Sijoitusrahastojen voitto-osuudet ja niiden sijaan saatavat korvaukset ovat veronalaista tuloa, josta maksajan on ennakopperintälain mukaan toimitettava ennakonpidätys tai, jos saajana on rajoitetusti verovelvollinen, verosopimustilanteesta riippuen mahdollisesti perittävä lähdevero. Ennakonpidätysvelvollisuuteen on joitain poikkeuksia Verohallinnon päätöksessä ennakonpidätysvelvollisuuden vapauttamisesta.

Sijoitusrahastolain muutosten johdosta verolainsäädäntöä olisi tarkistettava siten, että vastaavat velvollisuudet koskevat myös ulkomaisen rahastoyhtiön maksamaa, hallinnoimansa Suomeen perustetun sijoitusrahaston voitto-osuuksia. Ulkomaisella rahastoyhtiöllä tulisi olla tällaisessa tilanteessa ennakonpidätysvelvollisuus riippumatta verovelvollisuudestaan Suomessa.

Veron perimisvelvollisuuden täyttäminen edellyttää sekin, että rahaston tiedonsaanti hallintarekisteröityjen rahasto-osuuksien lopullisesta omistajasta edellä 3 kohdassa esitetyn mukaisesti on turvattu.

5. Sijoitusrahaston toiminnan lopettaminen Finanssivalvonnan vaatimuksesta

Lakiehdotuksen 18 §:n j kohdan ja finanssivalvonnasta annetun lain 61 §:n nojalla Finanssivalvonta voi, ulkomaisen rahastoyhtiön kotivaltion valvontaviranomaisen toimenpiteiden osoittauduttua riittämättömäksi, vaatia ulkomaista rahastoyhtiötä lopettamaan sijoitusrahaston hallinnoimisen muun muassa, jos rahastoyhtiö laiminlyö noudattaa mitä sivuliikkeen velvollisuudeksi on finanssimarkkinoita koskevassa Suomen laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä tai sen toimintaa koskevissa säännöissä säädetty tai määrätty.

Vero-osasto pitää tärkeänä, että rahoitusmarkkinalainsäädännössä turvattaisiin vastaava mahdollisuus Finanssivalvonnalle puuttua rahastoyhtiön lain vastaiseen menettelyyn

myös silloin, kun lainvastainen menettely muodostuu verotusta koskevien tiedonantovelvoitteiden noudattamatta jättämisestä.

Tämä voitaisiin vero-osaston käsityksen mukaan turvata esimerkiksi lisäämällä 18 §:n j kohtaan maininta siitä, että Finanssivalvonta voi vaatia rahaston toiminnan lopettamista myös silloin, kun sijoitusrahastoa hallinnoitaessa on olennaisesti rikottu Suomessa yleisen edun turvaamiseksi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Perusteluissa olisi tässä tapauksessa tuotava esiin, että tuollaisena rikkomuksen voi muodostaa muun muassa verotusmenettelystä annetun lain mukaisen tiedonantovelvollisuuden laiminlyönti. Jos esimerkiksi sijoitusrahastosta ei toimiteta vuosi-ilmoituksia tai muita verotusta varten tarvittavia tietoja tai annetut tiedot ovat olennaisesti virheellisiä ja lain rikkominen on toistuvaa tai muutoin törkeää, Finanssivalvonta voisi muiden keinojen osoittautuessa riittämättömäksi vaatia sijoitusrahaston toiminnan lopettamista.

6. Verohallinnon oikeus oma-aloitteiseen tietojen antamiseen ja Finanssivalvonnan oikeus pyytää tietoja

Edellä 5 kohdan mukaisen menettelyn toimivuus edellyttää, että Verohallinnolla on oikeus oma-aloitteisesti verotustietojen salassapitoa koskevien säännösten estämättä luovuttaa Finanssivalvonnalle tietoja rahastoyhtiön laiminlyönneistä sekä tietoja muista toiminnan kieltämisestä harkittaessa tarpeellisista seikoista. Asiasta olisi säädettävä laissa verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta. Vastaavasti on varmistettava, että Finanssivalvonnalla on oikeus saada ja pyytää tuollaisia tietoja.

7. Sijoitusrahaston verovapauden ehdollisuus

Valmisteltaessa sijoitusrahastolakiin tehtävien muutosten edellyttämiä verolainsäädännön muutoksia voi olla tarpeen arvioida mahdollisuutta tehostaa tiedonantovelvollisuutta siten, että tiedonantovelvollisuuden täyttäminen olisi edellytys sijoitusrahaston verovapaudelle. Jos rahastoyhtiö olennaisesti laiminlyö tiedonantovelvollisuutensa, Verohallinto voisi päätöksellään todeta rahaston maksuvelvolliseksi ja määrätä sen maksettavaksi esimerkiksi rahaston taseen perusteella määräytyvän veron.

Menettely on sijoitusrahastojen verotuksen peruslogiikan mukainen, koska sijoitusrahaston verovapauden perusteena on se, että verotus kohdistuu rahaston sijasta rahastosuuden omistajiin. Jos verotusta ei voida kohdistaa rahastosuuden omistajiin sen johdosta, että rahastoyhtiö laiminlyö tiedonantovelvollisuutensa, verovapauden perusedellytys ei täyty ja verotus on voitava kohdistaa rahastoon.

Sijoitusrahaston verovelvollisuus ei ole kansainvälisesti poikkeuksellista, koska monissa maissa sijoitusrahastoon kohdistuu jonkin tasoista verotusta. On pidettävä selvänä, että kansallisten säännösten mukaisesti sijoitusrahastolle määrätty vero voidaan saada perittyä ulkomaiselta rahastoyhtiöltä, joka kaikissa suhteissa toimii sijoitusrahaston puolesta.

8. Yritysjärjestelyihin liittyviä kysymyksiä

Sijoitusrahastojen sulautumista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vastaisuudessa suomalainen sijoitusrahasto voisi sulautua toisessa ETA-valtiossa sijaitsevaan sijoitusrahastoon tai muuhun sijoitusrahastodirektiivin tarkoittamaan yhteissijoitusyritykseen. Vastaavasti toisessa ETA-valtiossa sijaitseva sijoitusrahasto tai yhteissijoitusyritys voisi sulautua suomalaiseen sijoitusrahastoon.

Jakautumista koskeviin sijoitusrahastolain säännöksiin ei ehdoteta muita kuin terminologisia muutoksia. Rahoitusmarkkinaosaston kanssa käytyjen keskustelujen perusteella olemme ymmärtäneet, että rajat ylittävä jakautuminen ei olisi jatkossakaan mahdollista. Tätä ei kuitenkaan tuoda selkeästi esille hallituksen esityksen perusteissa. Selvyyden vuoksi tämä olisi hyvä mainita perusteluosassa.

Ehdotetut muutokset sulautumisen osalta

Sijoitusrahastolakiin ehdotetut sulautumistavat vastaisivat nykyisiä sijoitusrahastolain mukaisia sulautumismenetelmiä (absorptio- ja kombinaatiosulautuminen), kuitenkin siten, että edellä mainituin tavoin sulautuminen voisi tapahtua rajat ylittävästi ja että rahavastikkeeseen määrää olisi rajattu. Sulautuminen määriteltäisiin (sijoitusrahastolain 2 §:n 19 kohta) seuraavasti:

Sulautumisella tarkoitetaan järjestelyä, jossa

- a) yhden tai useamman sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen taikka sen tai niiden alarahaston tai alarahastojen (sulautuva sijoitusrahasto) varat ja vastuut siirretään purkautumishetkellään selvitysmenettelyltä toiselle toiminnassa olevalle sijoitusrahastolle tai yhteissijoitusyritykselle tai sen alarahastolle (vastaanottava sijoitusrahasto) ja jossa sulautuvan sijoitusrahaston rahasto-osuudenomistajille annetaan vastikkeeksi vastaanottavan sijoitusrahaston osuuksia ja mahdollisesti rahavastike, joka saa olla enintään 10 prosenttia näiden osuuksien nettoarvosta;
- b) vähintään kahden sijoitusrahaston tai yhteissijoitusyrityksen tai niiden alarahastojen (sulautuva sijoitusrahasto) varat ja vastuut siirretään purkautumishetkellään selvitysmenettelyltä niiden muodostamalle sijoitusrahastolle tai yhteissijoitusyritykselle tai sen alarahastolle (vastaanottava sijoitusrahasto) ja jossa sulautuvan sijoitusrahaston rahasto-osuudenomistajille annetaan vastikkeeksi vastaanottavan sijoitusrahaston osuuksia ja mahdollisesti rahavastike, joka saa olla enintään 10 prosenttia näiden osuuksien nettoarvosta;

Ehdotuksen mukaan (sijoitusrahastolain 2 §:n 20 kohta) *rajat ylittävällä sulautumisella* tarkoitettaisiin a) sellaisten sijoitusrahastojen tai yhteissijoitusyritysten sulautumista, joista ainakin yksi on sijoittautunut Suomeen ja yksi muuhun ETA-valtioon kuin Suomeen; tai

b) Suomeen sijoittautuneiden sijoitusrahastojen sulautumista muuhun ETA-valtioon kuin Suomeen sijoittautuneeseen, vastaperustettuun yhteissijoitusyritykseen taikka samaan ETA-valtioon sijoittautuneiden yhteissijoitusyritysten sulautumista Suomeen sijoittautuneeseen, vastaperustettuun sijoitusrahastoon.

Sijoitusrahastolain muutoksella on tarkoitus panna täytäntöön sijoitusrahastodirektiivin määräykset. Direktiivin 38 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion on sallittava yhden tai useamman 2 artiklan 1 kohdan p alakohdassa säädetyn kolmen eri sulautumismenetelmän mukaiset, 2 artiklan 1 kohdan q ja r alakohdassa määritellyt rajat ylittävät sulautumiset ja kotimaiset sulautumiset. Ehdotetulla sijoitusrahastolain muutoksella pannaan täytäntöön kaksi direktiivissä säädettyä sulautumistapaa.

Jatkossa olisi siten mahdollista, että suomalainen sijoitusrahasto sulautuu toisessa ETA-valtiossa sijaitsevaan yhteissijoitusyritykseen, joka oikeudelliselta muodoltaan

voi olla joko sopimusperusteinen sijoitusrahasto tai trusteja koskevien säännösten mukaan perustettu taikka yhtiömuotoinen yhteissijoitusyritys. Ehdotetun sulautumista koskevan määritelmän mukaan sulautumisen osapuolena voisi olla myös alarahasto, joita esiintyy joissakin ETA-valtiossa. Alarahaston käsitettä ei ole määritelty lakiehdotuksessa tai hallituksen esityksen perusteluissa. Vastaavasti mahdollista olisi, että suomalaiseseen sijoitusrahastoon sulautuu toisessa ETA-valtiossa toimiluvan saanut yhteissijoitusyritys tai alarahasto.

Rahoitusmarkkinaosaston kanssa käymiemme keskustelujen pohjalta ymmärrämme, että sijoitusrahastolain tarkoittamat erikoissijoitusrahastot voisivat muutoksen jälkeen sulautua toiseen erikoissijoitusrahastoon. Rajat ylittävä sulautuminen ei erikoissijoitusrahastojen osalta olisi mahdollista.

Sulautumista koskevissa sijoitusrahastolain säännöksissä käytetään termiä vastaanotettava sijoitusrahasto ja sulautuva sijoitusrahasto, joka kuitenkin voi olla myös lain tarkoittama yhteissijoitusyritys tai alarahasto. Viitaten kohdassa 1 todettuun termien täsmentämisen osalta, myös sulautumista koskevien termien osalta olisi tulkintaongelmien välttämiseksi hyvä tarkentaa säännöksiä siten, ettei tule sekaannusta laissa tarkoitetun sijoitusrahaston -käsitteen kanssa, joka tarkoittaisi pelkästään Suomessa perustettua sijoitusrahastoa.

Verotusta koskevat kysymykset sulautumisen osalta

Sijoitusrahastolain hallituksen esityksen perusteluissa olisi hyvä tuoda esille se, että sijoitusrahastojen sulautumisen verokohtelu ratkaistaan verolainsäädännön perusteella ja että sijoitusrahastolaissa hyväksyttyä sulautumista ei verotuksessa välttämättä pidetä verolainsäädännössä tarkoitettuna sulautumisena, joka voi tapahtua ilman välittömiä veroseuraamuksia.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (EVL) 52 §:n 1 momentin mukaan lain 52 a ja 52 b §:ssä olevia sulautumista koskevia säännöksiä sovelletaan paitsi kotimaisten osakeyhtiöiden sulautumiseen myös muiden tuloverolain 3 §:ssä tarkoitettujen kotimaisten yhteisöjen sulautumiseen.

Tuloverolain 3 §:n 4 kohdan mukaisesti sijoitusrahastot ovat tuloverolain 3 §:n tarkoittamia yhteisöjä. Näin ollen EVL:n 52 a ja 52 b §:n sulautumista koskevat säännökset tulevat sovellettavaksi kotimaisten sijoitusrahastojen välisiin sulautumisiin.

Rajat ylittävien sijoitusrahastojen sulautumisten osalta verolaeissa ei ole erillisiä säännöksiä. EVL 52 § 2 momentin mukaan lain sulautumista koskevia säännöksiä sovelletaan myös silloin, kun sulautuminen koskee eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sekä eurooppayhtiön (SE) tai eurooppaosuuskunnan (SCE) sääntömääräisen kotipaikan siirtoon jäsenvaltioiden välillä sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 90/434/ETY 3 artiklan a kohdassa tarkoitettuja yhteisöjä, jotka ovat velvollisia suorittamaan yhteisöveroa. Suomen osalta näitä 3 artiklan a kohdassa tarkoitettuja yhteisöjä ovat osakeyhtiöt, osuuskunnat, säästöpankit ja vakuutusyhtiöt.

Ottaen huomioon ehdotetun sijoitusrahastolain muutoksen, jonka mukaan vastaisuudessa myös rajat ylittävät sulautumiset olisivat mahdollisia ja sen, että tällaisesta sulautumisesta ei ole olemassa verosäännöksiä, aiheutuisi näistä muutoksista epäselvyyttä verotuksessa. Tulkinnanvaraisia tilanteita voi aiheutua myös siitä, että sijoitusrahastojen verokohte-

lu voi vaihdella maittain. Suomessa perustetut sijoitusrahastot ovat pelkästään sopimusperusteisia sijoitusrahastoja. Sopimusperusteisten sijoitusrahastojen verokohtelu voi vaihdella maittain. Toisaalta muissa ETA-valtioissa toimiluvan saaneet sijoitusrahastot voivat olla myös trusteja koskevien säännösten mukaan perustettuja tai yhtiömuotoisia yhteissijoitusyrityksiä, joiden verokohtelu ei myöskään ole välttämättä selvää.

Sijoitusrahastot on säädetty tuloverosta verovapaiksi yhteisöiksi 1980-luvun lopulla sijoitusrahastolain tullessa voimaan. Tavoitteena on ollut, että sijoitusrahastojen kautta tapahtuva arvopaperisäästäminen ei joutuisi suoraa osakesäästämistä epäedullisempaan asemaan, vaan verotus tapahtuisi kertaalleen osuudenomistajatasolla. Alunperin sijoitusrahastojen tuli jakaa merkittävä osuus voitosta rahaston osuudenomistajille, jolloin varmistettiin myös se, ettei sijoitusrahastoja käytetty osinkojen ja korkojen verotuksen välttämiseksi siten, että rahastoon kerättäisiin usean vuoden voittovarot. Sijoitusrahastolain on tämän jälkeen väljennetty useaan otteeseen ja myös niin sanotut kasvurahastot ovat tulleet mahdollisiksi.

Ehdotetut sulautumista koskevat sijoitusrahastolain säännökset mahdollistavat tilanteita, jossa yhteys Suomen verotusvaltaan katkeaa esimerkiksi tilanteessa, jossa suomalaisella sijoitusrahastolla on ulkomainen osuudenomistaja ja jossa sijoitusrahasto sulautuu toisessa ETA-valtiossa olevaan sijoitusrahastoon. Tuloverolain 10 §:n 9 kohdan mukaan suomalaisen sijoitusrahaston voitto-osuus on Suomesta saatua tuloa, joten ulkomaisen osuudenomistajan saadessa voitto-osuutta suomalaisesta sijoitusrahastosta, on Suomella oikeus verottaa tätä tuloa, jollei verosopimuksista muuta johdu. Rajat ylittävän sulautumisissa tämä yhteys katkeaisi. Vastaavasti, jos suomalaisen sijoitusrahaston osuudenomistajana on suomalainen henkilö, rajat ylittävässä sulautumisessa tästä osuudenomistajasta tulisi ulkomaisen sijoitusrahaston osuudenomistaja. Tällöin myös tämän suomalaisen henkilön verotus mahdollisesti muuttuisi.

Ottaen huomioon rajat ylittäviin sulautumisiin liittyvät verotukselliset epäselvyydet ja sen, että jatkossa on mahdollisesti enemmän tilanteita, joissa yhteys Suomen verotusvaltaan katkeaa, sijoitusrahastojen ja niiden osuudenomistajien verokysymyksiä on syytä tarkemmin kartoittaa erityisesti rajat ylittävien sulautumisten osalta samassa yhteydessä kuin muutoin valmistellaan sijoitusrahastolain edellyttämiä verolainsäädännön muutoksia.

Osastopäällikkö,
ylijohtaja

Lasse Arvola

Erityisasiantuntija

Tarja Järvinen